

Min jistenna jithenna

(Wara li grajt il-poeżija "Stenna sa Ghada"
ta' Ġużê Chetcuti)

Toni u Nazju Tonna kienu żewġ aħwa ltiema: it-tnejn moħhom tajjeb, iżda mhux magħġunin bħal xulxin. Ta' l-ewwel għaġġel, aħtaf. It-tieni—għalkemm mhux rieqed, iżda kien jieħu kollox bi żmien.

Hekk kif ħarġu mill-Kulleġġ, iż-żewġ aħwa ma qabdux triq waħda: wieħed mar minn hawn, l-ieħor telaq minn hemm.

It-tnejn marru jfittxu xortihom 'il bogħod mir-raħal li rahom jitwiieldu.

Toni dejjem jaqra, dejjem jikteb, kien taha għal-letteratura, għall-kitba tar-rumanzi, tad-drammi, tal-poeżiji. Kellu sew għoxrin sena: kien irid jogħla, jogħla, kien jixtieq jidher, jissemma, jiffaħħar, jingħogob; u b'dawn il-ħsibijiet daħal għat-taqbida tal-ħajja f'belt kbira.

Ha għall-istampa rumanz li deherlu kien l-aħjar li kellu. L-EDITOR ma riedx jistampah. Hadlu ieħor, tnejn, tlieta, għal xejn, l-ebda wieħed minnhom ma għogob lill-EDITOR. Toni mar ifttx EDITUR IEħOR li laqgħu xorta waħda. Hawn Toni ħaraq ir-rumanzi kollha li kien kiteb. Ressaq xi poeżiji minn tiegħu li ried jiġbor f'volum wieħed: irnexxielu jistampahom iżda ma ngħogbox. Ma kiteb poeżiji iżjed. Ried itih għall-ġurnalizmu. Riedu jgħid post ta' reporter; ried jilħaq mill-ewwel EDITUR. Għalhekk ma għamel xejn.

Fittex post ta' PROFESSUR. Riedu jgħid salarju żgħir ferm. Għalhekk ma ftehmux.

U hekk iż-żmien għaddej u ħabibna Toni qaleb it-tletin u riesaq lejn l-erbghin. L-ERBA' ħbub li kellu kienu għabu tista' tgħid għal kollox. X'jagħmel? Daħħalha frasu li jizzewweg għand nies *tat-tajjeb*. Iltaq' ma' bosta okkażjonijiet iżda xejn ma għogbu. Missier waħda ried jagħtih żmien sena u joħroġlu l-flus ħalli jibni pożizzjoni qabel ma jagħtih lil bintu b'martu. Ma riedx jistenna. "Tifla sabieħa u miksija deheb, iżda sena wisq," kien iġħid. Oħra ma ridhiex għax kerha għalkemm "għandha flus aktar milli tiżen."

Fl-aħħar kellu jitqanna b'armla b'żewġ itfal subien, għamja minn għajn waħda u ttemtem. U lanqas żgħira ma kienet. Kellha erbghin sena sbieħ, sbieħ. Tassew li kellha flus ukoll. "U dak l-aqwa" kien iġħid Toni lil šabu. U tabilhaqq 'kien l-aqwa', l-aqwa ta' l-inkwiet. Għax ma damx iżjed minn ġim-aġħtejn li ma ntebaħx kemm kienet xbieħa martu. Jekk tkisser

tazza, ma tixtrix oħra, tixrob f'bott tal-ħalib. Jekk tinkisrilha bajda tmur torqod b'tazza tē biss fl-istonku tagħha. Twelditlu tifla biss.

Mita ra li s-subien ma ridux jitgħallmu sew l-iskola ħariġ-hom biex idarrihom fin-negozju. Izda billi bdew ibillu sub-ghajhom 'l fuq 'l fuq sa minkebjhom, ommhom ma ħallithomx iżjed. It-tifla meta kibret ma kenitx kerha u billi n-nies kienu jafu li ommha ttiha xi sold iż-żgħażaġġ ma naqsux iduru ma' dwarha: Izda ħadd minnhom ma deher lil ommha li jgħodd għal bintha: min għax hekk u min għax ħaġ'oħra. Izda Toni baża' li bintu tibqa' bla tiżżewweg għalkemm kienet għadha tgħodd il-20 sena biss. Għalhekk fittex żewwiġha lil wieħed li kemm kemm jafu li wara ftit xhur għosfor wara li garr miegħu kemm gid sata' jikseb taħt idejhi; mar, ħallieha, telaqha fil-waqt li l-imsejtna martu kienet qiegħda tistenna l-wild.

Issa li Toni Tonna għalaq is-sittin sena ma baqagħlu ebda tama. Huwa li qatt ma ried jistenna, li dejjem għamel kollox bil-ħatfa, issa stabar li 'jistenna sa Għada.' Iva, qed jistenna, jistenna l-mewt.

U Nazju? Nazju hekk kif wasal fil-belt kera bi ftit flus u nxeħet għal biċċa xogħol li kienet ilha tberrinlu moħħu. Kellu pruġett, pruġett sabieħ u kbir li bih kien jittama li għad juri ismu u ħiltu. Beda jistudja bla heda. Ma kienx jaf xinhwa mistrieħ. "Xejn divertimenti, xejn tijatri, xejn dbielet, jaħtieġ li l-ewwel nirnexxi u mbagħad nixxalaw" kien iġħid.

Wara li dam jistudja għal bosja żmien wera l-pruġett tiegħu lil wieħed ħabib ta' ġewwa. Dan għamillu l-qalb u Nazju baqa' jistudja. Wara li għaddew is-snin Nazju wrieh lil nies tax-xjenza. Min ma taħx widen, min daħak bih, min qallu dil-ħaġa hawn bħalha. Imma Nazju ma qatax qalbu. Baqa' jit-ħabat sakemm wieħed ħabib ta' missieru tkellem ma' xi kbarat tal-Gvern, u l-Gvern sejjah Kummissjoni ħalli tifi l-pruġett ta' Nazju. Wara li Nazju dam isus warajhom sentejn shah, il-Kummissjoni għarrfet lill-Gvern illi l-pruġett ta' Nazju Tonna 'ma jiswa xejn.'

Nazju Tonna baqa' jaħdem fuq il-pruġett u wara żmien raġa' qabad isus wara l-Gvern ħalli jahtar Kummissjoni biex teżaminalu l-pruġett. Għall-ewwel ma tawhx widen, imbagħad wissewh biex joqgħod bi kwietu, fl-aħħar, billi baqa' jsus warajhom, qalulu li jekk ma jiskotx u jitlaqhom jagħalquh f'Manikomju!

Izda Nazju dejjem kien jittama li l-*għada* għad iġiblu r-riżq, u baqa' jaħdem, baqa' jirsisti u jiħabat.

Għadda żmien bi żmien u fl-aħħar hekk kif kien qed jittellem ma' fizzjal fuq il-pruġett tiegħu, saru ħbieb; Nazju ħadu f'daru. Il-fizzjal ħajru jurih lil min ogħla minnu. Nazju qalbu reġġet tqawwiet bit-tama; ta l-aħħar daqqa lill-pruġett, u ressqu quddiem min qallu dak il-fizzjal.

L-awtoritajiet sejħu Kummissjoni. Din, wara ftit xhur, għarrfet illi l-pruġett fit-tijorija tajjeb iżda fil-pratka ma tax riżultati wisq tajba. Nazju ma tħawwadx: dam maqful fil-ġhorfa tiegħu u thejja biex jipperfezzjonah; iżda sab li kienu jonqsuh xi għodda; il-flus kienu ntemmu; x'jaġġmel? jaħdem barrani ma jistax; kieku kollox kien jaġġmel. Mar sab professur: offrielu gismu wara mewtu. It-tabib għalkemm żagħżuġ bażi' li jmut qablu. "La tibżax" qallu Nazju, "jekk tirnexxi l-invenzjoni tiegħi jiena ntik għaxar darbiet iżjed milli ttini. Jekk ma tinzertax u jiena sa sena nkun għadni ma mittx intik id-doppju ta' dak li tkun tajtni." Billi t-Tabib kien jaf għalfajn iridhom u xi bniedem kien Nazju Tonna tah kemxa flus sabiex jixtri l-għodda meħtieġa.

Iżda flus biex iħallas il-kera tal-ġorboġ fejn kien iġġammar u sabiex jixtri għall-ġhajxien tiegħu ma kellux. X'jaġġmel? Għalkemm għamara ftit kellu u mhux mis-sabieħa, b'dankollu huwa mar bieġġha kollha sa l-inqas maqgħad. Kaxxa tas-sapun kienet il-mejda li jiekol fuqha. Xkora l-friex kollu. Billi kienet ix-xitwa kien jissahħan billi jiġbor tliet iklieb ta' sid il-kera, miegħu.

Mita temm xogħlu u raġa' ressqi kien jidher raġel ta' xi sittin sena għalkemm kien għadu kemm kemm għalaq l-erbġħin.

Qalbu ttaqtaq il-hin kollu: "Jgħaddi. Ma jgħaddix." Iżda ma tilifx rasu. Kellu tama fl-Għada.

U l-Għada sebaħ sabieħ għalih. Baġitu għalih, ferħulu, fahħruh, tawh flus u pensjoni. Kulhadd jittellem fuq il-pruġett tiegħu. Tassew li l-kotra ma kienet taf qisu xejn: kienu jafu biss illi Nazju Tonna għamel kixfa tal-ġhaġeb: it-teleskopi zidilhom il-qawwa, hekk ukoll il-kanuni u l-heffa ta' l-ajruplani.

Xi ftit, wisq ftit oħra kienu jafu illi Nazju wara għoxrin sena studju kien irnexxielu b'reqqa kbira, u b'sabar liema bħalu, iqiegħed hekk il-mekkaniżmi ta' dawk l-inġenji, mekkaniżmi li jaħdmu wieħed kontra l-iehor maqlubin u b'hekk tiżdied is-sahħa u l-heffa għal kemm-il darba iżjed.

Iżda l-awtoritajiet biss kienu jafu sew u zammew is-sigriet għalihom biss.

Għaddew għoxrin sena.

Issa Nazju li għalaq is-sittin, jidher żagħżuġ ta' erbġħin u meta ltaqa' ma' huih Toni, dan kien jidher ikbar hafna u hafna minn huih fil-waqt li Nazju kien akbar minnu xi sentejn.

Il-Għala? u l-għala Nazju kien seħħlu hsiebu? Għaliex kien għaraf "*jistenna sa għada*".

ALF. F. RIGAUD.